

Emlékbeszéd Tolcsván a trianoni békediktátum évfordulóján¹

Kedves emlékező hegyaljaiak és a Kárpát-medence különböző szegleteiből érkezett honfitársaink!

Nagy fába vágta a fejszét a tolcsvai közösség, amikor egy itt élő mester mellé állt, aki néhány évvel ezelőtt tíztonnás kötömbből, Wass Albert versével emlékjelet emelt. Ez képezte az alapját a mára már nyolc kopjafával gyarapodott parknak, ahol az anyaországot és a hét országba elszakított nemzetrészeinket egy-egy ott élő vagy onnan elszármazott művész kopjafa alkotása képviseli. Tisztelet és megbecsülés illeti a Kádas házaspárt és a Magyarokért a Kárpátok Gyűrűjében Alapítványt, hogy nemcsak különféle adományokkal segítik 2010 óta a határon túli magyarságot, hanem évenkénti helyi megemlékezésekkel is felidéznek az elfelejtethetlen szétszaggatásunkat.

Gyásznap vagy ünnep? – tettem fel a centenáriumról megjelent hazai és határon túli magyar sajtót elemző tanulmányom címében nemrégiben.² Igyekszünk a nemzeti tragédiánk gyászát a határok légiesítésével, az egyes nemzetrészeink, valamint az ott és itt élők közötti lelki, kulturális, hitbéli, gazdasági, sport és egyéb kapcsolataink újraszövésével enyhíteni. Nevezhetjük ezt az összetartozás ünnepének, de úgy gondolom, a mindennapjaink szerves részévé kell hogy váljon a szolidaritás gyakorlása, hiszen megkérdőjelezhetetlen a törzs és a csonkolt végtagok kölcsönös egymásrautaltsága, ami nélkül csak a sorvadás következhet be.

Trianon, bár 101 éve következett be, máig velünk él: a reflexeinkben, a néplélek legmélyebb bugyraiban, a gúnyhatárokon megszakított útjainkban, vasútvonalainkban, a szervesen egybetartozó tájak egymásra utalt gazdasági kapcsolatainak a megakasztásában, a leválasztott közösségeink milliókban mérhető beolvasztásában, beolvadásában, a hétköznapokban megélt nyelvi, oktatási és más területeken zajló kulturális népiirtásokban, a nemzeti tudat gyengítésében, gyengülésében itthon és otthon.

Van olyan történész, aki a békediktátum előzményeit Konstantinápoly 1453. évi elestére vezeti vissza, ami után az oszmán hódítás a Balkán nemzeti és vallási képét átrendezte, elvetetvén a későbbi etnikai konfliktusok máig parázsló magvát is elvetette. Ha nincs Mohács, a XVIII. század elejéig megőrizhettük volna az országban egyfelől az 1526 előtti 75%-os népességi arányunkat, másfelől kétszeresére nőhetett volna a lakosság számunk. Nem kellett volna idegeneket bevándoroltatni az elnéptelenedett vidékekre, s a becslések szerint 1910-re 81–82% lehetett volna a magyar többség. A dualizmus kori nemzetiségpolitika még közvetlenebbül befolyásolta 1920 bekövetkeztét. A nemzetiségi jogok terén valójában a magyar szabályozás a legtoleránsabbak egyike volt a korabeli Európában, az 1868-as

1 Elhangzott a tolcsvai Nemzeti Összetartozás Emlékparkjában 2021. június 5-én, a trianoni békediktátum aláírásának 101. évfordulójára rendezett megemlékezésen.

2 *Gyásznap vagy ünnep? A centenárium és ami mögötte van.* Muravidék 33–34. 2020. 26–53.

Eötvös-féle nemzetiségi törvény pedig széles körű nemzetiségi iskolahálózatot, és a nemzetiségi nyelveknek az alsóbb szintű közigazgatásban történő használatát is biztosította Magyarországon. Ugyanakkor a Monarchia osztrák tartományai gyakorlatához képest a magyar szabályozás szigorúbb volt, a nemzetiségek pedig ahhoz és a maguk korábbi helyzetéhez viszonyítottak. A nemzetiségi kérdésre nyomatékkal hivatkoztak azok, akik szétverték a Monarchiát, egyben megcsonkították Magyarországot.

Nehezen kétségbe vonható tény az is, hogy a nemzetiségi kérdés 1910 után már kiegészült mindazoknak a külső aknamunkájával, akiknek a szemében szálkát jelentett a Monarchia gazdasági ereje és nagyhatalmi súlya. A franciák, az angolok és az oroszok egyértelműen ellenérdekeltek feleknek számítottak, akik alattomos diplomáciai húzásokkal uszították a nemzetiségeket. Az oroszok a magyar görögkatolikus püspökség megalakulásakor bombamerénylettől sem riadtak vissza, s mindhárom hatalom szisztematikus hazugságokat terjesztett a magyarországi kisebbségek helyzetéről. Az Angliából származó szabadkőművesség szerepére az állam szétzúzásában pedig Raffay Ernő könyvei, meg a Szakács Árpád által elindított sajtóvita mutatott rá. Raffay Trianon létrejöttét megelőző szomszéd népi okcsoportot is megnevez: „*Már jóval 1914 előtt csehek, románok és szerbek el akartak venni területeket Ausztriától s főleg Magyarországtól. Ez kapóra jött Clemenceau-nak és társainak, hogy Közép-Európában francia befolyási övezetet alakítsanak ki, részben a németek, részben a szovjetek ellen.*”³ A belső okok közül nem elhanyagolható súlyt képvisel a liberalizmus. Szekfű szerint a harmadik, 1890 utáni magyarországi liberális nemzedék eladta a hazát, Jászi Oszkár, s a Martinovics-páholy vezetésével államellenes radikális pártot szervezve föladta a magyarság érdekeit. Az 1867 utáni polgári fejlődés, miközben egy csodálatos fővárost és országot teremtett körénk, iszonyatos szociális feszültségekkel terhelte meg a magyar társadalmat. Amikor pedig 1918–19-ben meg kellett volna védeni az országot, akkor mi letettük a fegyvert, és Tormay Cécile szavaival élve „*patkányládás*”-t csináltunk.

A békediktátum területre, lakosságra vonatkozó adatai közismertek, azokra részletesen nem térnek ki. Beszédes adat, hogy a 31 törvényhatósági jogú városunkból 20-at csatoltak el, a 125 rendezett tanácsú városunkból 93-at; 12 943 községünk közül csak 3413 maradt nálunk... Durván leegyszerűsítve: a diktátum rögzítette az elszakított magyarság teljes kiszolgáltatottságát, jogfosztottságát, a „*kollektív bűnösség*”-et... Az utódállamok szabad rablását jóvátétel címén foglalták pontokba. Trianon miatt az elszakított országrészekből 420–430 ezren, az ott élt magyarok 15%-a menekült vagy települt át néhány év alatt Magyarországra. Több százezer erdélyi még évekig vasúti vagonokban tengette az életét valamelyik fővárosi pályaudvaron, amíg megoldódott a lakhatása a csonka országban.

A következmények közül csak néhány vonatkozást villantanék fel. Trianonnal szervesen kialakult piackörzeteket választottak le, közigazgatási körzetek estek szét, amelyek viszszavetették a határ mindkét oldalán a fejlődést. Intézményeink több mint fele Magyarországon kívülre került, az állami iskolák és középiskolák mindössze 28%-a maradt az új határokon belül – éppen a legjobban felszerelt, legkorszerűbb iskolákat veszítettük el. A négy nagy tudományegyetemünk közül kettő székhelye – Kolozsvár és Pozsony – szintén idegen uralom alá került (a teljes tanári és hallgatógárda Szegedre, illetve Pécsre költözött). Elveszett továbbá könyvtáraink döntő többsége, emléktáblák, szobrok semmisültek vagy csonkultak meg. A székelyudvarhelyi születésű Lakatos Mihály írói eszközökkel közelít a kulturális genocídium kérdéséhez: „... *értünk és helyettünk vajon megszólalnak majd a kö-*

3 <https://elemi.hu/raffay-erno-az-autonomia-megvalosithatatlan-a-jarhato-ut-a-hatarmodositas/>

vek? Templomaink és házaink széthordott és idegen templomokba és házakba beépített kövei, vagy a Kárpát-medence városaiban álló csodálatos épületeink szét nem hordott, de idegen feliratok terhe alatt sínylődő kövei? Elmondják majd, hogy a mi keziünk melegétől és munkájától, a mi homlokunk verítékétől váltak holt anyagból az emberi civilizáció nagyszerűségét hirdető pompás építményekké? [...] És a magyarok által épített kolozsvári magyar színház kövei? Azokat nem lehetett volna meghagyni a helyi magyaroknak, és építeni egy másikat?! Csak úgy, az igazság nevében. Megízlelni a becsületes építőmunka örömét, s rácsodálkozni, hogy mennyire más egy ilyen színház akusztikája! A köveink persze beszélnek. Magyarul. Csodálkoznak, panaszkodnak, nem értik. S őket is egyre kevesebben értik. S egy napon, ha már semmi értelmét nem látják a beszédnek, végleg elnémulnak. Ez is a cél.”⁴

A nemcsak bennünket, hanem számos más országot is érintő békerendszer hibái miatt egyenes út vezetett a II. világháborúig. Az igazságtalanság miatti össznézeti fájdalom, a revízió szükségességében az ideiglenesnek tekintett határokon átnyúló nemzeti konszenzus a revízió szükségességében, kétségtelen volt abban az időszakban. A megígért, de soha meg nem kapott kisebbségi jogok miatt az elcsatolt területeken felszabadulásként élte meg a magyarság szinte teljes egésze a bécsi döntéseket, de a Délvidék katonai visszafoglalását is.

A második világháborút ismét a vesztes oldalon fejezte be Magyarország. Nemcsak megisméltődött a haza szétदारabolása, hanem az 1947. évi párizsi békeszerződésben – a pozsonyi hídfő biztosítása címén – még három falut elcsatoltak tőlünk. Egy esztendőre rá „kékcédulás”, elcsalt választások nyomán bolsevik hatalomátvétel történt a maradék országban. Megtapasztaltuk, hogy a kommunisták alatt nem hogy Trianonról, hanem az egész azt követő időszakról sem lehetett beszélni (vagy csak az igazság elferdítésével), ez Rákositól kezdve Kádáron keresztül a rendszerváltozás utáni évtizedig gyakorlatilag változatlanul meg- és fennmaradt.

Magyarország a két XX. századi szétदारabolás következtében jelenleg is a szétszórtság állapotában van. A kiszolgáltatottság, diszkrimináció – még ha területenként különböző mértékben is – máig nem szűnt meg az egyének és közösségek vonatkozásában. Kövér László házelnök is utalt arra az Országgyűlés tavaly június 4-i emlékülésén, hogy a nemzet-felszámolási szándék, veszély nem múlt el, sőt, erősödik a térség egészét illetően is.⁵ Földi László titkosszolgálati szakértő szerint „Durván türemkedik elő a hasonlóság az akkori és a mai világ között. Magyarország ellenfeleinek száma nem csökkent, miként az életünket megkeserítő támadások sem változtak sokat. Az ősi mesterség, a titkosszolgálat eszközei és módszerei maradtak és használják mindazok, akik vagy a revíziótól – visszacsatolástól –, vagy attól félnek, hogy Magyarország ismét képes lesz, ha nem is sebek nélkül túlélni azt a támadást, amely most nem területi megcsonkítására irányul, hanem politikai értelemben vett elpusztítására. Száz év alatt a cél módosult, az eszköz maradt. Manipuláció, tökéletes lejárató kampány, az országon belüli ellentétek szítása, a társadalom demoralizálása, a fejlődés lehetőségének lekicsinylése, a teljes káosz elérése az, amivel szembe kell most is néznünk nekünk, magyaroknak.”⁶

2010 után a nemzeti összetartozás pozitív üzenetét kidolgozó és az állampolgárságot kiterjesztő új nemzetpolitika született, jelképévé pedig június 4-ének A Nemzeti Összetar-

4 https://magyarnemzet.hu/lugas-rovat/megis-egy-test-8218758/?fbclid=IwAR1Fr5WgIfUiF8WQ_eKakd5ZGXWWQpZquHkg0OSvK_wqPL5gEwNeIQkB-xc

5 *Nagy Mihály Zoltán*: Trianon és külpolitika: elmélet és gyakorlat. Bécsi Napló XLI. No. 4. 2020. júl.– aug. 2.

6 https://magyarnemzet.hu/velemenyzugjakok-harangok-8201939/?fbclid=IwAR0z3AWOrtPUIFq6foMUL4tj_tILaBjA-rITuGXp9UGsrMtmAZN1E3ccoRk

tozás Napjává emelése vált. Az Országgyűlés első jogszabályában megszavazta a külföldi magyar állampolgárságát lehetővé tevő, egyszerűsített visszahonosításról szóló törvényt, 2020-ig – ahogy a nemzetpolitikáért felelős államtitkár fogalmazott – „Több mint egymillió honfitársunk kapta vissza az állampolgárságát [...]. Azóta is arra törekszünk, hogy a Kárpát-medencei magyarságot egységes közösségként kezeljük oktatási, kulturális és gazdasági szempontból egyaránt, illetve létrehoztuk az egységes nemzeti médiateret is. A célunk az, hogy a XX. század minden nehézsége után a külföldi magyar lét ne legyen többé hátrány, sokkal inkább előny.”⁷ Semjén Zsolt, a nemzetpolitikát is felügyelő miniszterelnök-helyettes 100. évfordulós beszéde szerint „Szembe kell néznünk azzal, hogy az ezer év jogán »mindent vissza«: ma irrealitás; az EU-tól várni megoldást: naivitás; a megváltozott etnikai arányokra hivatkozott belenyugvás: árulás. [...] Trianonra emlékezni: gyász. Trianonra emlékezni: összetartozásunk hitvallása. Trianonra emlékezni: az azért is megmaradás büszkesége. Trianonra emlékezni: Trianon meghaladásának küldetése.”⁸

A békés, határok fölötti nemzetegyesítéshez azonban a magunk revíziója is szükséges. Sokat kell még tennünk egymás megismeréséért, megtanulnunk, hogy külföldi magyaroknak lenni nem jelent erkölcsi felsőbbrendűséget, mint ahogy magyarországi magyaroknak lenni sem jelent magasabb tudásszintet és fejlettséget. A fiatalok tudatformálása kulcskérdés. „2010 óta felnőtt egy korosztály, amely elveszett a nemzet számára, s ezen fiataloknak legfőbb éltető eleme a momentumnak élés, a féktelen tivornyázás, nosztalgiaival tekintenek a gulyáskommunizmus idejére, a nemzet pedig nem más számukra, mint idejétmúlt, kiüresedett fogalom, hiszen az Európai Unió is azt szajkózza, hogy a nemzetállamok kora lejárt.”⁹ A hazaszeretetre nevelés tehát megkerülhetetlen. Amíg a kormány valóban tiszteletre méltó, kezdeményező nemzetpolitikát folytat, nem ritkák a kifejezetten magyar- és határontúli-magyar-ellenes hazai közbeszédi, történelmi és politikai megnyilvánulások.

Hadd zárjam megemlékezésemet a 2021 telén elhunyt Bencze Izabella jogász gondolataival: „Egy olyan természetes földrajzi, eszmei, és mentális egység a Kárpátok gyűrűje, amelynek széttűzésére – Istenen kívül – semmilyen hatalom nem képes [...] amint a természet törvénye győzedelmeskedik az emberi manipulálás felett, a folyó szétválasztott, közös eredetűből származó vízcseppei ismét összeállnak. Csak idő és hit kérdése.”¹⁰

Köszönöm a figyelmüket, a vendéglátóknak pedig a meghívást!

Székelly András Bertalan

7 https://mandiner.hu/cikk/20200529_az_ellenzek_tevekenysege_beleillik_a_20_szazadi_nemzetarulasok_soraba_potapi_arpad_lapunknak?fbclid=IwAR0ZWoYGxXSDhtx9L2tKnBQlJZegBZB4s2aW-D7sDbZ_JzOY-zxXazYDXP38

8 *Semjén Zsolt*: Trianon. Hazánk (A kereszténydemokraták lapja) 2020. június, 1. 5.

9 <https://felvidek.ma/2020/06/szaz-eve-feszitettek-keresztre-de-a-magyar-el-es-elni-akar/?fbclid=IwAR1Faq69GT-HvhBZMFAgVu3CxU7-0ZuWchGAfaodqm1wmK0WYN2dxtWhYac>

10 <http://civilosszefogas.hu/trianon-centenariumara/?fbclid=IwAR11Pr7848f0GyZ4sqNTvYp-7i6skUVGq2DOCT2jDxv8dogODK1mIAdyle>